

2024

Demensplan

Rett tiltak til rett tid

Nord-Aurdal kommune

Foto: Helge Halvorsen

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	1
2	Hva er demens	2
3	Satsningsområder	3
3.1	Kartlegging, utredning og diagnostisering.....	3
3.2	Aktivitet og meningsfull hverdag	3
3.3	Økt kunnskap og kompetanse	4
3.4	Velferdsteknologi	4
3.5	Frivillighet og pårørende	5
4	Målsetninger	6
5	Handlingsplan	7

1 INNLEDNING

Demensplan 2025 er den tredje nasjonale demensplanen og regjeringens femårsplan (2021–2025) for å bedre tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Det overordnede målet er å bidra til et mer demensvennlig samfunn, som er et bedre samfunn for alle. Et samfunn som bidrar til inkludering, likeverd og forståelse. Dette krever at vi fjerner ned både fysiske og sosiale barrierer i samfunnet.

(Helse og omsorgsdepartementet) Demensplan 2025 har følgende mål:

1. Personer med demens og deres pårørende fanges opp til rett tid og sikres gode og tilpassede tjenester.
2. Personer med demens og deres pårørende sikres medbestemmelse og deltakelse i et demensvennlig samfunn, slik at de kan leve aktive og meningsfylte liv med fysisk, sosial og kulturell aktivitet som er tilpasset den enkeltes interesser, ønsker og behov.
3. Økt forskning og kunnskap om forebygging og behandling av demens.

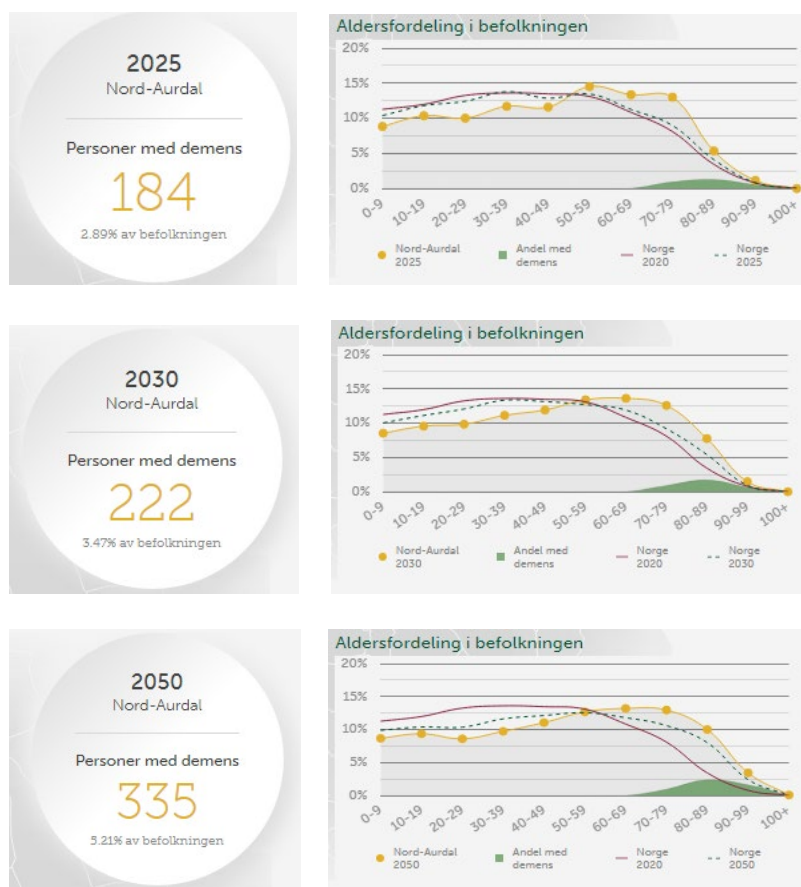
Nord- Aurdal Kommunen sin demensplan er en fagplan som ligger under Kommunedelplan for Helse- og omsorgstjenester. Innholdsmessig bygger demensplanen på nasjonale føringer og faglige anbefalinger, jfr. demensplan 2025. Det er også tatt utgangspunkt i forbedringsnettverk *Rett tiltak til rett tid*, demensnettverk Innlandet og kvalitetsreformen *Leve hele livet*. Det jobbes med å implementere demensvennlig samfunn. Videre har vi sett på demensplaner og erfaringer fra andre kommuner, samt tatt utgangspunkt i Aldring og helse, nasjonalt kompetansesenter sin rapport om: «Utredning og diagnostisering av demens i primærhelsetjenesten – ny kunnskap, bedre omsorg (2011). Nord-Aurdal kommune har hukommelseteam som består av en tverrfaglig gruppe helsepersonell. Teamet har ansvar for utredning av personer ved mistanke om demens og oppfølging av personer med demens og deres pårørende. Nord-Aurdal kommune ønsker å ha et samfunn der mennesker med demens møtes med forståelse, respekt og støtte.

2 HVA ER DEMENS

Demens er en fellesbetegnelse for flere kroniske sykdommer som rammer hjernen. Sykdommene utvikler seg over tid og fører til endringer på områder som hukommelse, språk og væremåte. Demens påvirker evnen til å fungere i dagliglivet. Det viktigste kognitive symptomet er redusert hukommelse. Demens skyldes progredierende sykdommer som påvirker hele livssituasjonen både for de som er syke, og deres pårørende. De som rammes vil gradvis fungere dårligere og til slutt bli helt avhengig av hjelp. Demens kan også medføre språksvikt, rom- og retningsproblemer samt svekket tanke-, kommunikasjons- og orienteringsevne. Personer som rammes av demens, får vansker med å anvende innlærte ferdigheter eller å mestre dagliglivets funksjoner. En del viser manglende innsikt, motorisk uro eller aggressivitet. Andre symptomer kan være angst, depresjon, hallusinasjoner og apati. Mange vil i startfasen kunne være deprimerede, engstelige og trekke seg tilbake. Senere i forløpet vil det kunne være større endringer i personlighet og væremåte.

Forekomst av demens i Nord-Aurdal kommune

Tabeller er hentet fra demenskartet (<https://demenskartet.no/>) på Aldring og Helse, som viser at antall personer med demens vil øke de nærmeste årene.

3 SATSNINGSOMRÅDER

3.1 Kartlegging, utredning og diagnostisering

Et mål for norsk demensomsorg er at den enkelte bruker skal være sikret utredning og diagnostisering ved mistanke om demens. En diagnose gir personer med demens, pårørende og hjelpeapparatet en realistisk mulighet for planlegging og iverksetting av nødvendige tiltak. Ansvar for utredning og diagnostisering ligger på kommunehelsetjenesten, og det henvises til spesialisthelsetjenesten hvis en sak er særdeles komplisert. Det er utarbeidet nasjonale kartleggingsverktøy tilpasset bruk i kommunehelsetjenesten. Nord- Aurdal kommune bruker diagnoseverktøy fra Aldring og helse.

Nord-Aurdal kommune har siden 2012 samarbeidet med Sykehuset Innlandet gjennom Sam-Aks (Samhandling mellom alderspsykiatrisk avdeling i Sykehuset Innlandet og kommunale sykehjem.) Hovedmålet for Sam-Aks har vært å bedre undersøkelse og behandling av pasienter i sykehjem, dernest å utvikle og evaluere en modell for samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten, med fokus på pasienter i sykehjem. Gjennom dette samarbeidet, som startet som et forskningsprosjekt, har de ansatte fått opplæring i ulike kartleggingsverktøy slik at pasientene får en mer målrettet behandling i forhold til den enkeltes demenssykdom.

Bakgrunnen for at det anbefales å gjennomføre demensutredning er at personer med demenssykdom har sammensatte behov og at tjenestene bør tilpasses individuelt. Det anbefales derfor å gjennomføre utredninger av personer med, eller mistanke om, demenssykdom på et så tidlig tidspunkt som mulig for blant annet å kunne tilby rett behandling og oppfølging. Hukommelseteamet er et lavterskeltilbud som kan kartlegge og utrede hjemmeboende med mistanke om demens eller andre kognitive utfordringer.

3.2 Aktivitet og meningsfull hverdag

3.2.1 Solstogo dagtilbud

Dagtilbud Solstogo har som mål å aktivisere og stimulere, samt gi gode opplevelser og meningsfulle hverdager. Dagtilbud kan samtidig avlaste de nærmeste for omsorgsoppgaver på dagtid, og bidra til at familie og ektefelle kan stå i en krevende omsorgssituasjon. Godt utbygde dagtilbud, sammen med gode hjemmetjenester, bidrar i mange tilfeller til å forhindre eller utsette institusjonsinnleggelse.

Dagtilbud til personer med en demensdiagnose trenger ekstra tilrettelegging og kjente mennesker rundt seg. Stimuli bør begrenses for å unngå uro og utagerende adferd. Nord-Aurdal kommune startet opp dagtilbud 14. mars 2023 i Aurdal omsorgssenter. Solstogo er åpent en dag i uken, tilbud om skuss til og fra og måltider. Mer informasjon om tilbudet, kriterier og priser ligger på kommunens hjemmesider.

3.2.2 Bedre tilpassede botilbud

Det jobbes for at personer med demenssykdom skal kunne bo i eget hjem og kjente omgivelser lengst mulig. Stabilitet og forutsigbarhet er viktig, og det kan legges til rette for tilpassede velferdsteknologiske løsninger. Her er støtte og opplæring av pårørende en viktig faktor.

Botilbud til personer med demenssykdom er ønsket samlet i Aurdal omsorgssenter. Der har vi i dag Aurdal institusjon med 24 plasser og Aurdal omsorgsbolig med 17 plasser. Det er uteområder og sansehager tilknyttet institusjon og bolig.

3.2.3 Demenskoordinator og Hukommelseteam

Hukommelseteamet er et tverrfaglig sammensatt team fra ulike avdelinger, som består av sykepleier, helsefagarbeider, fysioterapeut, ergoterapeut, vernepleier, demenskoordinator, avdelingsleder og virksomhetsleder.

Demenskoordinator jobber i samarbeid med resten av teamet, fastlege og spesialisthelsetjenesten med utredning, kartlegging og oppfølging av hjemmeboende personer med demens og deres pårørende. Demenskoordinator kan hjelpe med råd og veiledning om diagnose og mestring av hverdagen, finne fram til tjenestetilbud, samordne tilbud til personen med demens og pårørende, og være et bindeledd mellom ulike tjenester i og utenfor kommunen. Demenskoordinator vil være tilgjengelig på hverdager, på telefonnummer 46905124.

En forutsetning for samarbeid mellom fastlege og hjemmetjeneste er at pasient eller pårørende/verge på dennes vegne, samtykker til at informasjon og helseopplysninger utveksles.

3.3 Økt kunnskap og kompetanse

Nord-Aurdal kommune har gjennom samarbeid med Sam-Aks benyttet TID-modellen og andre kartleggingsverktøy for å styrke kvaliteten på demensarbeid i institusjon. Kunnskapen deles med andre medarbeidere i omsorgsbolig og hjemmeboende personer med demens. Dette er en tverrfaglig intervensjonsmodell ved utfordrende adferd ved demens (TID). Veiledningsmodellen er et verktøy som personalet, helst i samarbeid med lege, anvender systematisk for å utrede og behandle utfordrende atferd hos pasienter med demens.

3.4 Velferdsteknologi

Kommunen bør gi informasjon om velferdsteknologi og tilby velferdsteknologiske løsninger til personer med demens og deres pårørende. Velferdsteknologi kan bidra til bedre mestring av egen livssituasjon og helse. Kommunen bør ved behov tilby velferdsteknologiske løsninger og tjenester som kan gi bedre egenmestring for personer med demens og avlaste pårørende og omsorgspersoner. Kommunen har i dag flere ulike velferdsteknologiske løsninger for hjemmeboende og pasienter i institusjon og boliger. De mest brukte er medisindispensere, trygghetsalarm, fallalarm, RoomMate, komfyrvakt, GPS hjelpemiddel, og SensioPocket. Dette er under stadig utvikling og kommunen har en ressursgruppe som jobber aktivt med dette, herunder velferdsteknologirådgiver (prosjektstilling).

3.5 Frivillighet og pårørende

Demensomsorgen har stor nytte av støttekontaktordningen og samarbeid med frivillige organisasjoner. Dette gir både et aktivitetstilbud tilrettelagt etter den enkeltes funksjonsnivå og behov, og et tilbud som gir avlastning for pårørende. Det kan øke muligheten for personer med demens og deres pårørende til i større grad å kunne delta i samfunnet. I arbeidet ut mot frivillige og samfunnet for øvrig ønsker hukommelsesteamet å bidra med veiledning og informasjon ut til handelsstand og servicenæringen. Februar 2023 signerte Nord-Aurdal kommune avtale om Demensvennlig samfunn. Kurs for å bli aktivitetsvenn gjennomføres januar 2024. Dette for å gi frivillige opplæring, trygghet og motivasjon til å inneha disse rollene. Nord-Aurdal kommune har et mål om å få mer åpenhet om sykdommen og økt informasjon til befolkningen. Pårørendeveiledning er et svært nyttig tiltak for å sikre kunnskapsoverføring til pårørende.

4 MÅLSETNINGER

1. Drifte dagtilbud i Aurdal.
2. Fortsette kvalitetsforbedrende arbeid gjennom Hukommelsesteamet.
3. Bidra til et demensvennlig samfunn.
4. Øke kompetansen i tjenestene og kunnskap i samfunnet.
5. Videreføre pårørendeskole som et jevnlig tilbud i samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse.
6. Samarbeid med frivillige, samt Helselag / Nasjonalforeningen for folkehelse.

5 HANDLINGSPLAN

Tiltak	Ansvar	2022	2023	2024	2025
1. Planlegge og drifte dagtilbud i Aurdal	Virksomhetsleder avdelingsleder ved AIN		388` x		
2. Fortsette kvalitetsforbedren de arbeid gjennom Hukommelse- teamet.	Hukommelsesteam	x	x		
3. Bidra til et demensvennlig samfunn.	Hukommelsesteam		x		
4. Øke kompetansen i tjenestene, og kunnskap i samfunnet.	Virksomhetsleder avdelingsleder hukommelsesteam	x	x		
5. Videreføre pårørendeskole som et jevnlig tilbud i samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse.	Virksomhetsleder avdelingsleder hukommelsesteam		x		
6. Samarbeid med frivillige, samt Helselag og Nasjonalforeningen for folkehelse.	Hukommelsesteam	Begyn t	x		

Adresse: Nord-Aurdal kommune,
Boks 143, 2901 Fagernes.
Mail: nak@nord-aurdal.kommune.no
Tlf: 61 35 90 00

